

A o V a k s

" J Õ U L U V A N A H A B E "

Naljalookene 1-es pildis

Rootsis 1981.

T e g e l a s e d :

- Jõuluvana: - ajal mil jõuluvanal oli veel hiiglapikk
pärishabe
Õige Kell - Jõuluvana ajanäitaja ja ajaviitja
Jänku Lumelii - Jõuluvana abilised
Kaaren Küll -
Piku-päkad - Jõuluvana kodus

Aeg: Pühadelaupäeva hommikul Põhjanabal.

Tähelepanuks:

Nii pildi alguseks kui ka lõpuvinjetiks on võimalik lume-
helbeid või virmalisi või taolisi tantsijaid sisse põimida
kui selleks on võimalusi. Selles osas on lavastajal vabad
käed, sest see on sellele talvemuinasjutule vaid kasuks.

Autor

inv 2373
1981

I vaatus

Jõuluvana kodu kaugel, kaugel jää- ja lumeriigis - Põhjanabal. Suur ja kõrge lumionn - iglu. Keskel hiigelsuure aknaga, mille tipul kiirgab sätendav jõulutäht!

Aknast vasemal on suur kell n.n kellakere - raamistik. Selle sees on päris elav ja rääkiv kell, peaks on ümmargune numbri-laud liikuvate osutitega ja pika rippuva pendliga, mis on samuti liikuv. Aknast paremal ripub konksu otsas pikk torupikk-silm, selle all mahukas tööriistade-kast, milles on kõiki võimalikke asju: kellavõti, hambahari, labakinna, käärid, pissipott jne. Paremal ees on Jõuluvana voodi-sohva sini-valge-tänilise vaiba ja samasuguse padjaga. Sohva kohal seinal ripuvad Jõuluvana esiisade - Vana-vana-jõuluvanade, pildid. Piltidel on kõik jõuluvanad hiigelpikkade habemetega.

Vasakul küljel on eeskoda-märkiv seinakaar ja sealt ka arvatav uks õue.

On varahommik Põhjanaba kummalises sinihämäruhes.

Jõuluvana: (tavalises jõuluvana-mantlis ja mütsis, magab norsates sohval. Tema hiiglapikk valkjashall habe ulatub voodipikkuselt jalgade juurest maha põrandale)

Kell: (kõlava häälega, pendlit liigutades) Plõnn, plõnn, plõnn, plõnn, plõnn !

Jõuluvana: (ärgates, uniselt) Aa-h! Mis? Kell - ainult viis? Aega küll!

Kell: Ei ole viis, seitse - plõnn, plõnn!

Jõuluvana: (asemelt hüpates, trambib oma habemele) Aa- h! Kuidas, juba seitse - ütled ? Ei ole !

Kell: On küll !

Jõuluvana: (kella juurde, astub jälle oma habemele) Aa- h, ai! See habe ! (uurib kella) Väike osuti näitab pool kolme, suur on kümne peal - ja lööb viis - ?

Kell: Kell on aga seitse !

Jõuluvana: Kes ja mis ja palju sa oled - sa ei tea seda mitte isegi !

Kell: Oo-oh! Miks ma ei tea - mina olen sinu Õige Kell!

- Jõuluvana: Õige kell ! Vale kell oled! Täitsa vale! Valesti lööd ja valesti käid ja valesti näitad !
- Kell: Vale, vale, vale! (nutuselt) Kes on selles süüdi - !
- Jõuluvana: Süüdi - kuidas ?
- Kell: Sina ei ole mind kaua aega üles keernud - (endiselt nutuga) - ma ei jõua lihtsalt õieti käia !
- Jõuluvana: Tulise pihta ! Olen selle hoopis unustanud - jõulude ettevalmistamine ! Kus mu kellavõti on ?
(otsib ringi, takerdub jälle habemesse, komistab ja kukub) Ai, ai, ai! Jälle see habe ja habe!
Aga kus siis mu kellavõti on ?
- Kell: Tööriistade-kastis !
- Jõuluvana: Jaa - just seal ! (tõttab kasti juurde, astub selle juures jälle habemele ja kukub) Aa-ah! Ai ! See habe ! (heidab habeme üle õla ja tirib siis kasti akna äärest keskele, teeb selle kaane lahti) Hmm !
(sorib seal sees ja tõstab asju välja) Ah-aa! Minu jõuluvana-labakinnas ja see - (tõstab pesuharja välja) Jõuluvana-hambahari -
- Kell: (imestusega) Hambahari ?
- Jõuluvana: (võtab kastist naelatangid) Jõuluvana pähkli tangid -
- Kell: (omale) Vanad naelatangid -
- Jõuluvana: Ilusad tangid -
- Kell: Ha-ha-haa ! Kellavõti ? Kus on kella võti ?
- Jõuluvana: (sorib endiselt kastis) Siin - siin nurgas ei ole - aga siin - (tõstab kastist kuldtähtedega kaunistatud pissi-poti välja) Aa- h !
- Kell: Ha-ha-haa! Kellavõti !
- Jõuluvana: See ei ole kellavõti - (peidab poti kasti tagasi)
See on suveniir - !
- Kell: Ha-ha-haa! Suve - hiir !
- Jõuluvana: Suve- niir - ! Siin! (võtab kastist kellavõtme)
Siin on kellavõti !
- Kell: Viimaks ometi ! Aga nüüd ruttu, ma jään iga silmapilk seisma!
- Jõuluvana: (lööb kiiruga kasti kaane kinni, jätab aga habeme otsapidi kasti ja surub selle kaanega kinni.)

(Tõttab siis, kasti habetpidi järele vedades, kella juurde - püüdes habet vabastada)

Ai-ai-ai! To-oh hullu! Lase lahti! Kuule! Sa vana kastilogu, lase lahti! (jookseb ringi ja püüab habet lahti kiskuda. Viimaks jääb kasti ette seisma ja kangutab kasti kaant) no-noh! Kes lubas lukku minna!? (vihaselt) Kas kuuled kastilogu, lase mu habe lahti! Kui sa sõna ei kuule, viskan su uksest välja, lumehange! (haarab kasti sülle) Kuuled sa! (heidab kasti uksest välja, lendab ise hooga järele) Ooh! Oled üks paha, paha, paha kast - igavene logu - paha kast!

Kell: Tiik-taak ! Tiik - tiiiii - tule ruttu võtmega, ma jään seisma - tiiiii ... (väristab pendelit)

Jõuluvana: Oh häda, nüüd see vana logu kell ka veel - ei jõua enam käia!

Kell: Iiiiiiii - !

Jõuluvana: (jookseb komistades Kella juurde kasti habeme otsas järele vedades. Keerab võtmega kella üles, on kuulda hammasrattaste raginat)

Kell: (hakkab kohe kiiresti tiksuma ja pendel hakkab liikuma) Tik-tak, tik-tak- plönn (kell lööb kaheksa)

Jõuluvana: Mis see on ? Nii ruttu ? Kaheksa ?

Kell: Ma kaotas ju aega !

Jõuluvana: Ma olen juba nii hiljaks jäänud ! Mis mul kõik teha on: (edasi-tagasi rutates) Soojad riided, kasukas, viltsaapad, kingikott saanile ja siis sõit lahti - ! (ukse juurde joostes, hüüab:) Jänku ! Kaaren ! (lööb jalaga kasti) Sina seisad paigal - mine oma kohale aknanurka ! Jänku! Kaaren! (võtab kasti sülle ja viib selle akna juurde seina äärde, paneb tasahilju maha) Võib olla jääb ta nüüd siia tukkuma, hiilin vaikselt minema !

Kell: Ha-ha-haa !

Jõuluvana: (hiilib kikiparvul eemale, tõmmates habeme pingule nihkub ka kast samuti talle tasakesi järele. Kui ta seisatub ja tagasi vaatab, seisab ka kast. Nõnda

hiilib keskele, siis märkab äkki kasti. Vihaselt kasti kaanele pörutades) Kas sa ei oska ilusti nurgas magada ! (raputab kasti, viimaks laskub väsinult kastile) Oo-ooh häda ja viletsust ! Ma ei saa ju jõuluõhtul lastele kingitusi jagada ! - selline kastilogu habemeotsas! Mis ma teen - oeh! Kes mind aitaks ? Oeh ! Ja Jänku ja Kaaren on kah kadunud ? (valjusti hüüdes) Jänku ja Kaaren ! Kus te ometi olete ?!

Kell: Plönn !

Jõuluvana: Mis ? Juba jälle ? Mis see on ?

Kell: Veerand üheksa !

Jõuluvana: Veerand üheksa ! Kas kuulsite - Jänku ja Kaaren ? (uurib aknast välja) Ei tea kas nad süütasid jõulutähe korralikult Põhjanaba otsas põlema ? Vaatame järele ! (võtab pikksilma seinalt ja uurib aknast välja) Naba otsast paistab küll pisikest tulekuma! Aga kus nad siis ise ometi on ? Sõidavad saaniga ? Või peavad lumesõda ? (astub ukse poole, kast järel) Jänku ja Kaaren ! (kasti lükates) Ära roni siia - vaata nüüd aknast välja! Jänku ja Kaaren ! (uurib pikksilmaga uksest välja) Ah-aa ! Jänku ja Kaaren tulevad.

Jänku: Ma olen Jänku Lumelill !

Kaaren: Ja mina Kaaren Küll ! Küll, Küll ja Kaaren Küll !

Kell: Ja mina täitsa Õige Kell - tik-tak, tik-tak ja plönn ja plönn ja plönn !

Jõuluvana: (pikksilmaga uurides) Juba kolmveerand ! Oi, oi !

Jänku: Ma elan lumeonni sees -

Kaaren: Ma Jõuluvana abimees !

Kell: Ja mina Õige Kell! Tik-tak, tik-tak - plönn, plönn, plönn !

Jõuluvana: Aga jätke nüüd oma laulmine ja plönnimine, parem aidake mind - plönn, plönn !

Jänku ja Kaaren: Mis sul viga on, Jõuluvana ?

Jõuluvana: Mis mul viga on ! Kas te siis ei näe ?

Teised: Ei !

- Jõuluvana: (tõuseb kastilt, seda tõugates) Häh! Siin see õnnetus on ! See vana kastilogu! (lööb jalaga kasti, hoop tõmbab habeme sirgu) Ai ! Näete mis teeb, rebib mind habemest - ega lase lahti !
- Teised: Oi, oi, oi !
- Jõuluvana: Kõvasti hoiab kinni !
- Jänku: Selle viskame aknast välja - vana kastilogu ! (hüppab kasti juurde, sedasülle võttes)
- Kaaren: (samuti) Viskame jääliustikust alla !
- Jõuluvana: Siis lendan mina ka sinna - järele ! Kas te siis ometi aru ei saa - minu habe on kasti kaane vahel kinni! Ja kast on lukus - kaas on kinni !
- Kaaren: Kus võti on ?
- Jõuluvana: Ei ole olemas !
- Kell: Ha-ha-haa! Ainult kellal on võti !
- Jänku ja Kaaren: (tirivad täiest jõust kastiga habet) See ei tule lahti ! Mis nüüd saab ?
- Jõuluvana: Ai, ai, ai ! Ei tule ! Jah, mis nüüd saab ? Ma ei saa ju nõnda ringi käia ja kingitusi jagada - kastilogu habeme otsas kinni kiikumas ! Oi, oi, oi !
- Jänku ja Kaaren: (samuti oiates, kastiga ringi käies Jõuluvana habetpidi nende järel) Oi, oi, oi - see on kohutav ringi käia kast habeme otsas ! (Käivad kõik edasi-tagasi)
- Kaaren: (korraga) Nüüd ma tean !
- Jänku: Mina Kah !
- Jõuluvana: Noh - ?
- Kaaren: Kus on käärid ? (otsib toas ringi)
- Kell: Plönn !
- Jänku: Käärid, kus on käärid ?
- Jõuluvana: Käärid on siin kasti sees koos habemega ! Ja kast on lukus. Aga mis te teete kääridega ?
- Kaaren: Lõikame su habeme ära - !
- Jänku: Klips ! Ära !
- Jõuluvana: Ära ? Päris ära ? Ja kast ?
- Kaaren: Koos kastiga ! Ära !
- Jõuluvana: Ära ? Minu ilus, armas, pikk jõuluvana-habe ?
- Kaaren: Mis ilus ?

- Jänku: Armas ? Vana kastilogu ripub otsas !
- Jõuluvana: Jaa - ripub küll ...
- Jänku: Ei lase lahti - !
- Kaaren: Kast on lukus - !
- Jänku: Vana, kole kastilogu -
- Kell: (lööb üheksa "plõnni")
- Jõuluvana: Üheksa - kuulsite ? Ja kast on ikka veel minu habeme otsas kinni !
- Kell: Vana kastilogu - mina viskaksin selle ära - !
- Kaaren: Jah, kast habeme otsast ära !
- Jänku: Kast koos habemega - ära !
- Jõuluvana: Ära, ära, ära - kõik aga karjuvad - ära! - No, siis tehke ometi midagi - ära ! Ja kohe ! Kuulete, kohe, kohe, kohe ! Kell on juba üheksa, mul ei ole enam aega, pean teele asuma ! Ruttu - ruttu ! Tehke ruttu - see ära !
- Kaaren: Aga meil ei ole ju kääre !
- Jõuluvana: Kääre ? Saunas on habemeajamise riistad: habemenuga, vahupintsel, tops ja vaht ! Aga ruttu, ruttu!
- Jänku ja Kaaren: (keksides) Ruttu, ruttu, ruttu !
- Ei enam ole mahti -
ja mis siin ikka vahti'
ka lõpeb nutt ja kära,
kui vanal habe ära! (jooksevad uksest välja sama laulu hõisates. Kohe ühinevad Piku-päkad nendega ja tulevad ühiselt sisse tagasi, keksides ja lauldes)
- Piku-päkad: (kandes tooli, valget rätikut, suurt vahutopsikut, pintslit, hiiglasuurt habemenuga ja ümmargust käsi-
peeglit)
Ei enam ole mahti -
ja mis meil ikka vahti'
ka lõpeb nutt ja kära,
kui vanal habe ära !
(asetavad tooli keskele, Jõuluvana sellele, rätik seotakse talle ette lõua alla)
- Jänku: (võtab vahutopsiku ja pintslit)
- Kaaren: (habemenoa) Ja nüüd - habe ära !
- Kõik: Ära, ära - ära !

Kell: Plönn !

Jõuluvana: Ja kastilogu ära !

Kõik: Ära, ära, jah ära !

Piku-päkad: (koomiline tants ümber toolil istuva Jõuluvana, Jänku ja Kaareni)

Jänku: (pintseldab ja lopsib tantsu ajal vahtu Jõuluvana habemele ja näole, lauldes kaasa) Ära ja ära !

Kaaren: (asub siis suure noaga vahtu ja habet kraapima) Ära ja ära - habe ära ja ära !

Piku-päkad: (tantsivad tihedas ringis ümber jõuluvana) Ära ja habe ära !

Kaaren: (lõikab habeme lõua otsast lahti ja kraabib lõua puhtaks)

Jänku: (heidab rätiku üle jõuluvana näo ja kuivatab ja lehvitab tuult)

Muusika vaikib ja tantsijad jäävad vaikselt ja põnevalt vaatama)

Jänku: (tõmbab aeglaselt rätiku Jõuluvana näolt)

Kell: (lööb sügavalt ja kõlavalt kümme "plõnni")

Jõuluvana: (tal on vaid vurrud alles, ta lõug on sile ja läikiv ja ta pikk habe on kasti kõrval põrandal maas)

Kõik: (nagu kohkunult) Jaa- jaa ! Habe on ära ! Aga -

Jõuluvana: (lõuga katsudes) Habe on ära - ja kastilogu ka - aga ?

Kõik: Jaa - aga ? (peegel ulatatakse Jõuluvanale)

Jõuluvana: (piilub kartlikult peeglisse, siis puhkeb suure häälega naerma) hoh- hoh - hooo !

Kõik: (samuti) Hoh- hoh - hooo !

Jänku ja Kaaren: (samuti naerdes ja habemega kasti järele vedades)

Jõuluvana: (endiselt) Ha- ha-hah-hahhh !

Kell: Ha-ha-haa !

Kõik: (samuti) Ha-hah- haaa !

Jõuluvana: (siis äkki peale vaikust, hirmuga) See ei ole mina !

Kõik: (samuti) See ei ole tema ! ?

Jõuluvana: See ei ole õige Jõuluvana !

Kõik: Ei ole õige Jõuluvana !

Jõuluvana: Kes on siis see õige ?

- Jänku: (pikka habet näo ette tõstes) See olen mina !
- Kaaren: (habet temalt ära tõmmates) Ei mina !
- Jõuluvana: Ah, jätke, jätke nali ! Nüüd on juhtunud päris õnnetus, õnnetuste õnnetus !
- Jänku: See habe oli liialt pikk -
- Kaaren: Ja kastilogu rippus otsas -
- Jõuluvana: Ja - ja - jaa! See kõik on ju õige ! Aga te pidite ju habeme lõikama - lühemaks ! Lühemaks - mõistate - lühemaks ! (nutuselt) Te aga ajasite minu lõua paljaks - päris paljaks - kõik ära !
- Kell: Plönn !
- Jänku: Ei ole - ära, habe on ju siin - (habet näidates)
- Kaaren: Ja - ja kast kah ! ?
- Piku-päkad: (hädaliselt) Oh, seda nuttu, kära -
nüüd habe hoopis ära !
- Jõuluvana: (pool nutuga) Ära, ära, ära - te ajasite mu habeme hoopis ära ! Kaduge mu silmist - ära, ära, ära! Kõik ära ! Ma ei taha kedagi näha - ooh !
- Piku-päkad: (põgenevad koos Jänku ja Kaareniga uksest välja)
- Jõuluvana: (langeb kurvalt toolile, võtab peegli ja vaatab end) Oo - oi, oi ! Mis jõuluvana niisugune on ! Oo, ma näen välja nagu skaudipoiste lõkkevana - ooh ! Aga mitte jõuluvana ! Kui ma nõnda laste ette astun kingitusi jagama, naeravad nad endil kõhud haigeks ! (viskab peegli käest) Puuh ! Ma ei taha niisugust nägu üldse näha ! Oodake - Jänku Lumelill ja Kaaren Küll - !
(kostab arglik koputus uksele)
- Kell: Plönn ! Veerand üksteist !
- Jõuluvana: Pea suu !
- Kell: Hea küll - aga see on õige kell ! (tasaselt) tik-tak (koputus kordub)
- Jõuluvana: Kes seal siis on ?
- Jänku ja Kaaren: Ne- ne- need oleme meie -
- Jõuluvana: Ooh ! Jälle teie ! Mis te tahate ! Kaduge !
(langeb ohkega toolile) Minul ei ole enam habet ajada !

Jänku ja Kaaren: (ilmuvad õnnelikena, lumest tehtud valge habemega, ukse avausele) Ära ole kuri, armas Jõuluvana - me tegime sulle uue ilusa habeme - lumest !

Kaaren: Vaata kui ilus !

Jänku: Sätendab!

Jõuluvana: Mh !

Kaaren: Lumehelbed peal !

Jõuluvana: Mh !

Jänku: Päris Jõuluvana habe - ? (seavad Jõuluvanale habeme ette) Kui tore !

Kaaren: (ulatab talle peegli) Eks ole ?

Jõuluvana: (uurib peeglist) Häh - häh ! Te olete rumalad !

Mõlemad: Kas see ei ole siis tore ?

Jõuluvana: Tore ! Aga kui selle lumest habemega sooja tuppa astud, siis sulab see ju veeks !

Mõlemad: Ooo-ooh ! Sulab veeks !

Kell: Silk- solk, silk- solk !

Kaaren: Aaa - ahaa ! Aga on veel midagi, mis on valge nagu lumi ega sula !

Jänku: Hurraa !

Kaaren: (hüppab voodi juurde, Jänku tema järele, tõmbab sealt teki seest valge vatitüki välja) Ah-aa !
Jaa ! Vaat' mis see on ?

Jänku: Noh, mis see on ?

Jõuluvana: Vatt ! Kiskusid minu vooditeki seest vati välja !
(mõttes) - Aga vatt ?

Kell: Vatt-vatt, vatt-vatt ! Plönn !

Jänku ja Kaaren: Vatt on valge nagu lumi ! (seavad talle vatist habet ette)

Jõuluvana: (rõõmsalt) Valge nagu lumi - ega sula veeks -
tõesti - see on õigus !

Jänku ja Kaaren: Eks ole ? See sobib hästi ?

Jõuluvana: Ja aga nõnda kaua kui minu päris-habe jälle pikaks kasvab - !

Jänku: Ja meie selle jälle lühikeseks lõikame - !

Jõuluvana: (ehmatusega) Mis - ?

Jänku ja Kaaren: Siis aitab jälle vatt!

Kell: Vatt-vatt, vatt-vatt !

Jõuluvana: (peeglist end vaadates) Mm - jaa ! Kes teab - päris
moeasi ! Hm ! Kuni saan uue habeme - õi m-jaa -
võib olla kauem -

Jänku ja Kaaren: Hurraa! Habe on päästetud ! Kuulete Jõulu-
vanal on uus , päris jõuluvana valge vatist habe !
(jooksevad uksele ja hüüavad sealt õue)
Vanal on uus vatist habe !

Piku-päkad: (väljas kooris karjudes) Vanal on uus vatist habe!

Jõuluvana: Nüüd aga kingitusekotti pakkimine - me jõulureis algab!

Piku-päkad: (sisse tormates, tantsuga)

Nüüd kuulgu iga mees -

me vanal habe ees !

Ja meil ei ole mahti -

jõulusõit lä'äb kohe lahti !

- E e s r i i e -